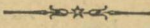

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΠΟΝΤΟΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ

ΤΙΜΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ.	Ο ΕΚΔΟΤΗΣ Δ. ΞΙΦΙΛΙΝΟΣ. 'Εν Τραπεζούντι τῇ 3ῃ Ὀκτωβρίου 1881.	'Η Συνδρομὴ προπληρωτέα.
'Εν Τραπεζούντι μετζ. 3.		'Εκαστον φύλλον τιμᾶται παραδ. 60.
'Εν ταῖς ἐπαρχίαις. " 4.		
'Εν τῷ ἐξωτερικῷ " 5.		

ΑΝΤΑΛΛΑΣΣΕΤΑΙ ΜΕΤΑ ΠΑΝΤΟΣ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΙ ΛΟΓΙΩΝ ΑΝΔΡΩΝ

ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΙΩΝ.

ΠΑΙΑΣ ΚΑΝΔΗΛΗΣ.

Ὁ ἐπιφανέστερος τῶν λογίων Τραπεζουντιῶν τῆς 18 ης ἑκατονταετηρίδος μετὰ τὸν Γεώργιον Ὑπομεναῖν. Ἐγεννήθη ἐν Τραπεζούντι τῷ 1753 Σεπτεμβρίου 24 καὶ ἔλαβε τὰ πρῶτα μαθήματα παρὰ τοῦ πατρὸς του Νικολάου Κανδήλη, ὅστις ὡσαύτως εἶχε τύχει παιδείας τινός, ὥστε νὰ δυνηθῆ νὰ διδάξῃ εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὰ πρῶτα γράμματα· ἀλλ' ὁ πόθος τοῦ πατρὸς νὰ ἐκπαιδεύσῃ

τὸν υἱὸν αὐτοῦ ὅσον ἔνεστι τελειότερον ἦτο μέγας καὶ δεκαετῆ ἤδη πέμπει αὐτὸν εἰς τὴν μονὴν τῆς Σουμελαῶς ὅπως διδαχθῆ τὰ ἐγκύκλια μαθήματα, διότι ἐν τοῖς μοναστηρίοις εἰστηρεῖτο εἰσέτι ἄσβεστον τὸ ὄρωπυρον τῆς παιδείας καὶ πολλοὶ τῶν τότε λογίων ἐν αὐτοῖς ἐξεπαιδεύοντο· μετὰ πέντε δὲ ἔτη ἀποστέλλεται παρὰ τοῦ πατρὸς πρὸς τὸν θεῖον αὐτοῦ, ἀδελφὸν δὲ τοῦ ἰδίου, Ἥλιον Κανδήλην, ὅστις πρὸ καιροῦ φεύγων τὴν πατρίδα εἶχεν ἀποκατασταθῆ ἐν Βλαχίᾳ· ἐκεῖ ἐσπούδασε παρὰ τοῖς τότε λογίοις Τραπεζουντιοῖς τὴν φιλολογίαν, Θεολογίαν, Μουσικὴν, Ζωγραφικὴν καὶ τὰ μαθηματικὰ καὶ ἐκ τῶν ξένων γλωσσῶν τὴν Λατινικὴν, Ῥοι-

μανικήν και Σλαβικήν γλώσσαν· γνωρισθείς δὲ μετὰ τῶν οἰκογενειῶν τῶν Ὑψηλάντων καὶ Μουρουζῶν, παρ' οἷς ἐδίδαξεν ὡς οἰκοδιδάσκαλος, ἀποστέλλεται παρ' αὐτῶν εἰς Τραπεζοῦντα, τὴν κοινὴν αὐτῶν πατρίδα, ὅπως ἰδρῦσθαι ἐνταῦθα Ἑλληνικὴν σχολήν. Τὸ γεγονός τοῦτο εἶναι ἀξιωμακτικόν καὶ ἀξιωμακτικόν μελέτης, ἰδίως δὲ διὰ τὴν πρόνοιαν ἣν τὸ πρῶτον βλέπομεν ὅτι δεικνύουσι πρὸς τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν πατρίδα δύο ἐπιφανεῖς αὐτῆς οἰκογένειαι. Οἱ Ὑψηλάνται καὶ Μουρούζαι ἐγκατέλιπον τὴν Τραπεζοῦντα περὶ μέσα τῆς 17ης ἐκκτονταετηρίδος ἐγκατασταθεῖσαι ἐν Κωνσταντινουπόλει· ἐκεῖ αἱ δύο αὐταὶ οἰκογένειαι ταχέως προήχθησαν καὶ ὑλικῶς καὶ διανοητικῶς καὶ ἀνῆλθον τὰς ἀνωτάτας τῆς δόξης βαθμίδας προβιβασθεῖσαι ἢ εἰς τὰ ἀνώτατα τοῦ κράτους ἀξιώματα τὸ τοῦ μεγάλου διερχομένου καὶ τοῦ ἡγεμονικοῦ θρόνου ἐν Βλαχίᾳ καὶ Μολδαυίᾳ· αἱ δὲ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους ὑπηρεσίαι τῶν δύο τούτων οἰκογενειῶν ὑπῆρξαν πολλαὶ καὶ ποικίλαι· τὸ πρῶτον δὲ ἤδη παρατηροῦμεν ὅτι λαμβάνουσι πρόνοιαν περὶ τῆς ἀρχαίας αὐτῶν πατρίδος καὶ ἀποστέλλεται παρ' αὐτῶν διδάσκαλος εἰς Τραπεζοῦντα ὁ Ἡλίας Κανδήλης· ἀλλ' ἡ ὑπὲρ τῆς πατρίδος λαμβανομένη αὕτη φροντίς περιορίζεται ἄχρι τοῦ σημείου τούτου· οὐδὲν κληροδότημα ἐπροικοδότησαν εἰς τὰ σχολεῖα τῆς πόλεως, οὐδὲ ἐχορήγησαν

σπουδαίαν χρηματικὴν ἀρωγὴν, ἐν ᾗ παρ' αὐτῶν πλεῖστα ἄλλα ἐν τῷ Ἑλληνικῷ ἔθνει ἐκπαιδευτήρια ἰδρῦθησαν καὶ ἐπροικοδοτήθησαν· ἡ ὑπὲρ τῆς πατρίδος αὐτῶν μικρὰ φροντίς ἦν τὸ πρῶτον δεικνύουσιν, ἐν ᾧ οὗτοι ἀείποτε ἐδείχθησαν ἔνθεροι τῆς παιδείας προστάται, τοῦτο δέον νὰ ἀποδόσωμεν εἰς τοῦτο ὅτι τὸ πρῶτον ἤδη λαμβάνουσι πρὸς τοῦτο ἀφορμὴν καὶ ἕνεκα τῆς ἀποκέντρου θέσεως τῆς ἡμετέρας πόλεως καὶ τῆς δυσκόλου συγκοινωνίας ἡ πρώτη αὐτῶν ἐνέργεια δὲν ἠδυνήθη νὰ λάβῃ εὐρύτερον χαρακτῆρα, ἴσως δὲ οὐδὲ ἐγένετο ποτὲ πρὸς αὐτοὺς ἐκ μέρους τῶν Τραπεζουντιῶν σπουδαία ὑπὲρ τῶν σχολείων αὐτῶν ἐπίκλησις· οἱ δὲ ἐπιφανεῖς γόνοι τῶν δύο τούτων οἰκογενειῶν ἕνεκα τῆς ὑψίστης αὐτῶν κοινωνικῆς θέσεως ἣν κατεῖχον ἀπορροφώμενοι ὑπὸ τῶν γενικῶν τοῦ ἔθνους συμφερόντων, φυσικὸν ἦτο ὅτι ἤθελον λησμονῆσαι τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν πατρίδα καὶ αἱ ἐθνικαὶ αὐτῶν ὑπηρεσίαι δὲν ἤθελον φθάσει μέχρι ταύτης· ὥστε ἡ Τραπεζοῦς καὶ παρὰ τῶν ἰδίων αὐτῆς τέκνων δὲν ἔτυχεν, ὅτι ἄλλαι Ἑλληνικαὶ πόλεις καὶ κοινότητες ὀλιγωτέρας ἐπ' αὐτῶν ἔχουσαι ἀξιώσεις ἔτυχον καὶ ἀπήλαυσαν. Ὁ Ἡλίας Κανδήλης ἐδίδαξεν ἐν Τραπεζοῦντι ἐξ ἔτη, ἰδρυσεν δὲ τὸ Φροντιστήριον εἰς τὴν οἰκίαν καλογήρου τινὸς Μηλίση ἐν τῇ συνοικίᾳ τοῦ ἁγίου Γεωργίου ἐν τῇ θέσει, ὅπου ἀκριβῶς ἰδρυταὶ τανῦν ἡ οἰκία τοῦ συμ-

πολίτου ἡμῶν γ' Π. Τερζοπούλου· ἀλλ' εἶτα καταδιωχθεὶς ἐκ φθόνου καὶ ἕνεκα τῆς τότε ἀμαθείας ἠναγκάσθη ἀμέσως νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν πατρίδα αὐτοῦ, διότι ἡ καταδίωξις ἔφθασε μέχρι τοιοῦτου σημείου ὥστε νὰ διατρέξῃ καὶ κίνδυνον ἡ ζωὴ αὐτοῦ· ἀποχαιρέτησας λοιπὸν τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους καὶ τοὺς προσφιλεῖς αὐτοῦ μαθητὰς ἀνεχώρησε διὰ πλοίου εἰς Χερσῶνα, ἐνθα τότε ἕνεκα τῶν πολιτικῶν περιστάσεων συνῆρρον ἱκαναὶ Ἑλληνικαὶ οἰκογένειαι καὶ κατηρτίσθη οὕτω ἐκεῖ εὐανδρουσα ἑλληνικὴ κοινότης· ἐνταῦθα ὁ Κανδήλης ἰδρυσεν τὸ νέον Φροντιστήριον κατὰ τὸ ἔτος 1785 καὶ πολλοὶ Ἑλληνες μαθηταὶ προσήρχοντο, ὅπως διδαχθῶσι παρ' αὐτοῦ τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα· ἐπὶ ἐπταετίαν ἐξηκολούθησε διδάσκων ἐν τῷ Φροντιστηρίῳ, μετὰ δὲ ταῦτα ἐγκατέλιπον αὐτὸ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῶν δύο ἀξίων αὐτοῦ μαθητῶν Θεοδώρου Κωνστ. Παλαιῶφ καὶ Γεωργίου Στρατηγοπούλου, οἵτινες ἐξηκολούθησαν εὐδοκίμως διδάσκοντες ἐν τῷ Φροντιστηρίῳ Χερσῶνος· Ὁ δὲ Κανδήλης τότε ἤνοιξε μετὰ τοῦ ἀνεψιοῦ αὐτοῦ Γεωργίου Πάγκου ἐκ Ριζαίου ἐργοστάσιον οἰνοπνευμάτων καὶ ἡ ἐπιχείρησις αὕτη ἀπέβη εἰς αὐτὸν ἐπωφελῆς· πλουτήσας δὲ ἔκτισε καὶ ναὸν τῆς ἁγίας Σοφίας ἐν Χερσῶνι καὶ πολυτρόπως αὐτὸν ἐκόσμησεν· ἐπανῆλθε δὲ εἰς Τραπεζοῦντα κατὰ τὸ ἔτος 1792, ὅπου εὗρε τοὺς γονεῖς αὐτοῦ κληήρεις· ἐνυμφεύθη δὲ τότε ἄγων τὸ

τεσσαρακοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του· κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1793 ἀπέθανεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ μετ' ὀλίγους μῆνας καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ· ἐπανῆλθε δὲ τὸ ἔτος τοῦτο εἰς Χερσῶνα καὶ ἀνέλαβε πάλιν τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐκεῖ Φροντιστηρίου, τοῦ ἐργοστασίου αὐτοῦ διατελοῦντος φαίνεται ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀνεψιοῦ αὐτοῦ Γεωργίου· ἐξηκολούθει διδάσκων ἐν αὐτῷ μέχρι τοῦ 1802· κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1803 ἐπραγείσθη πυρκαϊᾶς ἐν τῷ ἐργοστασίῳ αὐτοῦ ἀπετεφρώθη τοῦτο μετὰ τῆς οἰκίας καὶ τῆς πλουσίας αὐτοῦ βιβλιοθήκης, ἐξ 600 τόμων συγχειμένης· ἡ ἀπώλεια τῆς μεγάλης αὐτοῦ περιουσίας δὲν ἐλύπησεν αὐτὸν τοσοῦτον, ὅσον ἐλύπησεν αὐτὸν ἡ ἀπώλεια τῆς βιβλιοθήκης αὐτοῦ· διότι αὕτη περιεῖχε πλεῖστα αὐτοῦ τε καὶ ξένα σπουδαῖα χειρόγραφα.

Τὸ αὐτὸ ἔτος ἐπέστρεψε πάλιν εἰς Τραπεζοῦντα καὶ μόνον ἐπὶ ἓν ἔτος ἠδυνήθη νὰ διευθύνῃ τὸ Φροντιστήριον τῆς πατρίδος αὐτοῦ. Εἶτα ἐπανελθὼν εἰς Χερσῶνα περιήλθεν ἐπὶ 15 ἔτη τὴν Ῥωσσίαν, Βλαχίαν, Κωνσταντινούπολιν καὶ πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος γνωρισθεὶς καὶ μετὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου. Μόλις δὲ κατὰ τὸ 1819 ἐπανῆλθε τελευταῖον εἰς Τραπεζοῦντα καὶ πρὶν ὑπάγῃ εἰς τὸν οἶκον του διευθύνθη πρὸς τὸ Φροντιστήριον, ὅπως ἐπισκεφθῇ τὸν διδάσκοντα τότε ἐν αὐτῷ Σάββαν Τριανταφυλλίδην καὶ ἀμρασθεῖς τὰς παραδόσεις ἦθελον οὕτω μετ'

αὐτοῦ εἰς τὴν οἰκίαν του. Μετὰ τινὰς ἡμέρας ἀπῆλθε μετὰ τοῦ τότε Ἀρχιερατεύοντος Παρθενίου εἰς τὴν μονὴν τοῦ ἁγίου Γεωργίου τοῦ Περιστερωτοῦ πρὸς ἐγκαινισμὸν τῆς ἐκκλησίας τῆς μονῆς. Ἐκεῖ ὅμως ἀσθενήσας καὶ ἐπανελθὼν εἰς Τραπεζοῦντα ἀπεβίωσε καὶ ἐτάφη ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Γεωργίου. Ἀφῆκε δὲ ἱκανὴν περιουσίαν κληροδοτήσας οὐκ ὀλίγα χρήματα εἰς τὸ Φροντιστήριον καὶ τὰς ὑπερκειμένας μονάς.

Εἶχε δὲ ὁ Ἡλίας Καρδύλης ἀνάστημα ὑψηλὸν καὶ ὄρατον καὶ σύμμετρον· ξανθὸς καὶ μεγαλοπρεπῆς τὸν πώγωνα, εἶχε καὶ ὀφθαλμοὺς ζωηροὺς καὶ φωνὴν βροντώδη, ἦτο τοῦς ἰσόπους μειλίχιος καὶ εὐσεβὴς εἰς τὰ πάτρια.

A. I.

Ο ΟΣΤΡΑΚΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ.

Ἐπὶ Κλεισθένους καθιερώθη ἐν Ἀθῆναις θεσμὸς ὅστις ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς πολλὰς παρεξηγήσεις καὶ πολλὰς κατὰ τῶν Ἀθηναίων κατηγορίας, ὁ λεγόμενος ὀστρακισμὸς. Διὰ τοῦ ὀστρακισμοῦ ἠδύνατο πολίτης τῶν Ἀθηνῶν ἐπίσημος νὰ ἐξορισθῆ, ἂνευ προηγουμένης κατηγορίας, ἀνακρίσεως ἢ ἀπολογίας, ἐπὶ δέκα ἔτη, τὰ ὅποια βραδύτερον ἠλαττώθησαν εἰς πέντε. Ἡ περὶ τούτου ἀπόφασις περιεβάλλετο διὰ πλείστων ἐγγυήσεων. Πρὸ πάντων ἡ βουλή καὶ ἡ ἐκκλησία τοῦ

δήμου ἐβουλευόντο καὶ ἀπεφάσιζον, ἐὰν ἢ κατὰστασις τῆς πολιτείας ἦτο τοσοῦτον ἐπισηφής, ἐὰν δηλονότι τὰ καθεστῶτα ἐκινδύνευον τοσοῦτον ἀπὸ τῶν ἐνεργειῶν καὶ τῆς δυνάμεως ἐνὸς ἀνδρός, ὥστε νὰ ἀπαιτῆται ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ἐκτάκτου τούτου μέτρου. Σημειωτέον ὅτι ἐν τῇ προεισαγωγικῇ ταύτῃ πράξει οὐδενὸς τὸ ὄνομα ἀνεφέρετο· τὸ ζήτημα ἐτίθετο ἀορίστως. Ἐὰν δὲ ἐλύετο καταφατικῶς τότε ὠρίζετο ἡμέρα καθ' ἣν ἅπαντες οἱ πολῖται ἐκαλοῦντο εἰς τὴν ἀγορὰν, περίφρακτον οὔσαν καὶ ἔχουσαν δέκα μὲν εἰσόδους, διὰ τοὺς πολίτας ἐκάστης τῶν δέκα φυλῶν, δέκα δὲ δοχεῖα εἰς ἃ ἕκαστος πολίτης κατέθετε τὴν ψῆφόν του, δηλαδὴ ὀστρακον (ἐξ οὗ τὸ ὄνομα ὀστρακισμὸς) ἢ κεραμίνην πινακίδα, ἐφ' ἧς ἦτο γεγραμμένον τὸ ὄνομα τοῦ ἀνδρός, ὅστις, κατ' αὐτὸν ἔπρεπε νὰ ἐξορισθῆ· εἰς τὸ τέλος τῆς ἡμέρας ἠριθμοῦντο αἱ ψῆφοι, καὶ ἂν εὐρίσκετο, ὅτι τοῦλάχιστον 6000 πολῖται ἐψήφισαν καθ' ἐνὸς τινος ἀνδρός, ὁ τοιοῦτος ἐξωρίζετο· εἰ δὲ μὴ, ἡ συνέλευσις διελύετο ἄπρακτος. Δέκα δὲ ἐπέτρεποντο ἡμέραι εἰς τὸν ἐξόριστον, ἵνα τακτοποιήσῃ τὰς ὑποθέσεις του· μεθ' ὃ ἀπῆρχετο ἀπὸ τῆς Ἀττικῆς. Διετῆρει ὅμως τὴν περιουσίαν του, καὶ οὐδενίαν ἄλλην ἐπάσχε ποιήν. Ὁ ὀστρακισμὸς ἐφηρμόσθη ἐνίοτε ἀδίκως· ἀλλὰ τίνος ἀνθρωπίνης θεσμοθεσίας δὲν ἐγένετο κατὰ χρῆσιν;

Ἐκ τῆς Ἑλλην. Ἱστορίας
Κ. Παπαρηγοπούλου.

Ο ΛΕΩΝ.

Οὐδενὸς θηρίου τὸ ὄνομα εἶναι εἰς ἡμᾶς οἰκειότερον, οὔτε κανὲν ἄλλο ἔδωκεν εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας ἀφορμὴν εἰς μεταφορικοὺς λόγους πλείονας ἢ τὸ τοῦ λέοντος· ἐν ᾧ τὸ θηρίον τοῦτο μικρότατον μόνον μέρος τῆς Εὐρώπης ἐκατοίκησε, καὶ πρὸ πολλῶν αἰῶνων ὁλως ἐξέλιπεν ἐξ αὐτῆς. Ἀληθῶς μὲν αἱ πλείστα τῶν ῥήσεων ἐν αἷς ἀναφέρεται τ' ὄνομά του εἶναι ἑβραϊκά, ἐπειδὴ οἱ Ἑβραῖοι πολλάκις ἔτυχον νὰ γνωρίσωσι τὴν δυνάμιν καὶ τὴν τόλμην τοῦ θηρίου τούτου ἐξ οἰκείας πείρας· ἀλλὰ καὶ πρὸ τῆς διαδόσεως τῆς παλαιᾶς καὶ νέας Διαθήκης εἰς τὴν Εὐρώπην, ὁ λέων παρεῖχεν εἰς τὴν ποιητικὴν καὶ τοὺς ῥήτορας ἀπείρους εἰκόνας καὶ παραβολὰς.

Ἐπιστεῦθη ἔκπαλαι ὅτι ὁ λέων πλήττει τὰς πλευράς του διὰ τῆς οὐρᾶς· ὅτε θέλει νὰ ἐρεθίσῃ ἑαυτὸν εἰς ὀργήν· ὅθεν ἐλέχθη μεταφορικῶς καὶ ἐπὶ ἀνθρώπου ἀπλήττει τὰς ἑαυτοῦ πλευράς», ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι θέλει νὰ πράξῃ τι αὐτὸς ἑαυτὸν ἐρεθίζων διὰ τεχνητῶν μέσων, ἐν ᾧ δὲν ἔχει πρὸς τοῦτο διάθεσιν ἢ ὄρεξιν. Ἡ εἰκὼν τοῦ λέοντος πλήττοντος τὰς πλευράς αὐτοῦ διὰ τῆς οὐρᾶς ἀπαντᾶται καὶ εἰς τὸν Ὅμηρον, ἀρυσθέντα αὐτὴν ἴσως ἐξ ἀρχαιοτέρων ποιητῶν· ἀλλὰ πρῶτος τὴν ἠρμηνεύσεν ὡς ὁ ἀνωτέρω λατῖνος ποιητῆς Λευκανὸς, καὶ μετὰ τοῦτον ὁ Πλίνιος· τέλος δὲ Δίδυμος ὁ Ἀλεξανδρεὺς, εἷς ἐκ τῶν

πρώτων σχολιαστῶν τῆς Ἰλιάδος, ἀνεκάλυψεν εἰς τὴν ἄκραν τῆς οὐρᾶς τοῦ λέοντος κεκρυμμένον μεταξὺ τῶν τριχῶν ὄξυν τινα ὄνυχα, καὶ ὑπέθεσεν ὅτι οὗτος ἦτο τὸ ὄργανον τὸ ὁποῖον, ὅτε ὁ λέων ἐν ὄρα κινδύνου σείει βιαίως τὴν οὐρὰν, τοῦ ἐκέντα τὰς πλευράς δίκην πτερνίστηρος, καὶ τὸν παρῶρμα κατὰ τῶν ἐχθρῶν του.

Οἱ νεώτεροι φυσιολόγοι κατεφρόνησαν τὴν παρατήρησιν ταύτην τοῦ σχολιαστοῦ ὡς μωρὰν, καὶ οὐδὲ καν ἔλαβον τὸν κόπον νὰ τὴν ἀναιρέσωσιν· ἀλλ' ὅμως ἐπὶ λέοντός τινος καὶ λεαίνης, ἀποθανόντων ἐν τῷ θηριοτροφείῳ τῶν Παρισίων, εὐρέθη πραγματικῶς εἰς τὴν ἄκραν τῶν οὐρῶν ὁ εἰρημένος ὄνυξ, ἂν καὶ μικρότατος καὶ προσκεκολλημένος μόνον ἐπὶ τοῦ δέρματος, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου καὶ ἀπεσπάσθη ἄνευ πολλοῦ κόπου.

Καὶ ἐπὶ λεοπαρδάλεως τινος τῆς Ἀσίας ἀνεκαλύφθη ὁμοίον τι κέντρον ὑφ' ἐνὸς τῶν μελῶν τῆς ἐν Λονδίῳ Ζωολογικῆς Ἐταιρείας· ἀλλ' ὡς φαίνεται, τὰ πλείστα τῶν ζώων τοῦ αὐτοῦ τούτου γένους στεροῦνται τοιοῦτου· τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι εἰς τὴν οἰκιακὴν γαλῆν ἐλλείπει.

Παράδοξον θὰ φανῆ ὅτι ἡ γαλῆ τῶν οἰκιῶν ἡμῶν παραβάλλεται πρὸς τὸν λέοντα· ἀλλ' ὅμως πρὸς τοὺς φυσιολόγους, σπουδάσαντας καλῶς τὸν ὀργανισμὸν τῶν ζώων τούτων, ὁ λέων, ἡ βασιλικὴ λεγομένη τίγρις, ἡ πάρδαλις, ὁ πάνθηρ, ὁ αἰλουρόπαρδος, ὁ κουγούαρος καὶ πᾶσις

ἄλλων τοιούτων, μέχρι τοῦ μικροτάτου αὐτῶν, τοῦ καθ' ἡμᾶς αἰλούρου, ὅλα εἶναι τοῦ αὐτοῦ γένους· μόνον δὲ διαφέροντα κατὰ τὸ μέγεθος, τὸ χρῶμα καὶ τὸ μῆκος τῶν τριχῶν, λέγονται κοινῶς ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης αἰλουροειδῆ.

Εἰς τὰς ἐλαχίστας λεπτομερείας τῶν διαφορῶν ζῶων τούτων διακρίνεται ἡ ὁμοιότης αὐτῶν. Οἱ ὄνυχες εἶναι ὅπλα ἰσχυρὰ εἰς τὸ γένος τοῦτο, ἀλλὰ πρέπει νὰ φυλάττωνται καλῶς, ὅπως τοῖς ἀποβαίνουσιν ὠφέλιμοι. Οἱ ὄνυχες οὗτοι εἶναι μακροί, ὀξεῖς, κοπτεροί· ἂν ἦσαν διατεθειμένοι, ὡς εἰς τὰ ἄλλα ὄνυχηρά μαστοφόρα ζῶα, ὡς παραδείγματος χάριν εἰς τοὺς κύνες, αἱ ἄκρα αὐτῶν, ἐγγίζουσαι κατὰ πᾶν θῆμα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, θὰ ἐστομοῦντο τάχιστα· ὑπάρχει λοιπὸν διαφορὰ εἰς τὰς φάλαγγας των, ἧτοι εἰς τὴν θέσιν τῶν ὀστέων τῶν δακτύλων των· ἡ φάλαγξ ἧτις φέρει τὸν ὄνυχα εἶναι συνδεδεμένη μετὰ τῆς ἐπομένης οὕτως, ὥστε νὰ διπλοῦται μετ' αὐτῆς καὶ νὰ χωρῆ ἐντὸς κοιλότητός τινος ὑπαρχούσης εἰς τὴν δευτέραν.

Ἐκ τοῦ συγκλισμοῦ τῆς τελευταίας φάλαγγος προφυλάττεται ὅχι μόνον ἡ αἰχμή τοῦ ὄνυχος, ἀλλὰ καὶ ὁ δάκτυλος ἀπὸ πάσης ἐξαρθρώσεως, ὅτε τὸ ζῶον πλήττει διὰ τοῦ ποδός. Τυφόντι, ὅλα τοῦ εἴδους τούτου τὰ ζῶα, μεγάλα τε καὶ μικρά, ἔχουσι τὴν συνηθειαν νὰ θανατώ-

νωσιν ἢ τοῦλάχιστον νὰ σκοτόνωσι τὸ θήραμα αὐτῶν πρὶν τὸ φάγωσι, καταφέροντα ἐπ' αὐτοῦ ἓνα τῶν ἐμπροσθίων ποδῶν των· τοῦτο βλέπομεν πολλάκις εἰς τὰς γαλαῖς τὰς χειροῦθεις. τοῦτο δὲ παρατηρήσαν οἱ περιηγηταὶ καὶ εἰς τὸν λέοντα τῆς Ἀφρικῆς· ἀλλ' οὗτος ἔχει τὴν δυνάμιν, ὥστε δι' ἑνὸς μόνου πλήγματος συντρίβει τὸ κρανίον βουβάλου. Καὶ μέρος μὲν τῆς δυνάμεως ταύτης προέρχεται ἐκ τῆς βαρύτητος τῶν ὀστέων τοῦ ποδός, ἀποτελοῦντος, ὅτι ἡ σφύρα, μέρος δὲ καὶ ἐκ τῆς ἰσχύος τῶν μυῶνων οἷτινες βάλλουσι τὸν πόδα εἰς κίνησιν.

Τοιαύτην λοιπὸν ἔχων τεραστίαν δυνάμιν, καὶ τοιαῦτα φοβερὰ ὅπλα, δυνάμενος δὲ καὶ νὰ πηδήσῃ δι' ἑνὸς μόνου ἄλματος διάστημα πολὺ, ὁ λέων οὐδένα βλέπει ἀξιόφοβον ἐχθρὸν μετὰ τῶν ἄλλων τῆς γῆς θηρίων· ὥστε ὁσάκις, μὴ ἔχων ὄρεσιν νὰ πολεμήσῃ, ἀποχωρεῖ ἡσύχως ἐνώπιον ἄλλων ζῶων ἀδυνάτων καὶ οὐδὲν εἰς αὐτὸν διεγειρόντων αἰσθημα κινδύνου, δὲν εἶναι διὰ τοῦτο ἀξιόθαύμαστος· παρατηρήθη μάλιστα ὅτι, ὁσάκις προτίθεται νὰ ἐφορμήσῃ ἐπὶ τινος ζώου ἐκ τοῦ ὁποίου περιμένει ἀντίστασιν, προσέχει νὰ ἐπιπίπτῃ αἰφνιδίως· ἐξέρχεται διὰ νυκτός, ἢ μεταβαίνει ἔρπων ἀπὸ θάμνου εἰς θάμνον, καὶ οὕτω προχωρεῖ μέχρις ἀποστάσεως, ὥστε δι' ἑνὸς μόνου ἄλματος ν' ἀρπάσῃ εἰς τοὺς ὄνυχάς του τὸ θήραμα. Καίτοι ὁ ἄνθρωπος δὲν φαίνεται εἰς τὸν λέοντα ὡς ἀξίος

φόβου, ἀλλὰ πολλάκις τὸ θηρίον διστάζει ἐνώπιον αὐτοῦ, μάλιστα δὲ ὅπου τὰ πυροβόλα ὅπλα εἶναι ἄρκούντως διαδομένα. Τὸ θράσος τῶν λεόντων τοῦ Ἀκρωτηρίου τῆς Χρυσῆς· Ἐλπίδος ἠλαττώθη ὅχι ὀλίγον ἀφότου οἱ Εὐρωπαῖοι συνέστησαν ἐκεῖ καταστήματα· καίτοι δὲ εἰς τὰ ἀπώτερα μέρη τῆς ἀποικίας ἐκείνης εἰσέτι γίνεται θραῦσις πολλή ὑπὸ τῶν λεόντων εἰς τὰ κτήνη, σπανίως ἐφορμῶσιν εἰς ἄνθρωπον, ἐκτός ἂν προσεβάλλοντο ὑπ' αὐτοῦ πρώτου.

Οἱ Ἄραβες λέγουσιν ὅτι· ὁ λύγξ, — εἶδος αἰλούρου ἀγρίου τὸν ὁποῖον ὁ Διναῖος καὶ ὁ Βυφῶν ὀνομάζουσι κ α ρ α κ α λ ο ν, — πολλάκις καθίσταται ὀδηγὸς ἢ ποριστῆς τοῦ λέοντος· ὅτι προηγεῖται αὐτοῦ ὀλίγα βήματα καὶ τὸν φέρει ὅπου ἀπαντῶνται θηράματα ἀφθονώτερα· ὁσάκις δὲ τύχῃ μεμακρυσμένος ἀπ' αὐτοῦ, βάλει ἰδίαν τινὰ φωνήν, ὡς θέλων νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν τοῦ λέοντος, ἐπὶ ζώου τινός διαβαίνοντος πλησίον ἐκείνου. Προσθέτουσιν ὅτι καὶ ὁ λέων πρὸς ἀνταμοιβὴν ἀφίνει πάντοτε εἰς τὸν λύγκα μέρος τῆς βορᾶς του ταύτης.

Φαίνεται δὲ ὅτι εἰς τὴν Συνεγάλην ὁ λέων συντροφεύει οὕτω καὶ μετὰ τοῦ λύκου. Ὁ Ἀλανσὼν βεβαίως ὅτι πολλάκις κατὰ τὸν ποταμὸν Νίγειρα ἀπαντῶνται ὁμοῦ τὰ δύο ταῦτα θηρία, καὶ ὅτι ὅχι μόνον ἤκουσε τοὺς ὀρυγμούς των ἀναδιδομένους ἐκ τῆς αὐτῆς θέσεως, ἀλλὰ καὶ

νύκτα τινὰ, κοιμώμενος ἐντὸς καλύβης αἰθιόπων, εἰς τὴν στέγην τῆς ὁποίας εὕρισκοντο ἠπλωμένα ὀψάρια πρὸς ξήρανσιν, εἶδε λύκον καὶ λέοντα προσερχομένους ἵνα λάβωσιν ἐκ τῶν ὀψαρίων τούτων.

Τὴν δὲ ἐπιούσαν, ἐξετάσας ἐπὶ τῆς ἄμμου τὰ ἴχνη των, παρατήρησεν ἐξ αὐτῶν ὅτι ἐπορεύοντο πλησίον ὁ εἰς τοῦ ἄλλου.

Ἄλλὰ καὶ εἰς τὸν Βοτανικὸν Κῆπον τῶν Παρισίων, ὅπου τρέφονται καὶ θηρία πολλὰ, συνέβη νὰ ἴδωμεν κεκλεισμένους εἰς τὸν αὐτὸν κλωθὸν καὶ συνφκειωμένους λέοντα ἢ λέαιναν μετὰ κυνός.

Εἰς τὰς περιγραφὰς τῶν πρώτων ἀποίκων τοῦ Βυέλπιδος Ἀκρωτηρίου ἀπαντῶνται μετὰ καὶ ἄλλων ἀξιοπεριέργων πολλὰ περὶ λεόντων, τὸ μὲν διότι ἤρχοντο τὰ θηρία ταῦτα καὶ τοὺς ἐπεσκέπτοντο πολλάκις, διὰ νυκτός ἀφάρπαζοντα τὰ κτήνη των, τὸ δὲ διότι οἱ ἄποικοι αὐτοὶ ἐπορεύοντο νὰ τὰ προσβάλωσιν εἰς τὰς φωλεάς των, ὅπως ἀπαλαχθῶσιν ἀπὸ τοιούτων ἐπικινδύνων γειτόνων. Μίαν τῶν ἡμερῶν, ἀγρονόμος τις εἶχε παρατηρήσει ὅτι τῷ ἔλλειπεν εἰς τῶν ἵππων του. Ἀναζητήσας αὐτὸν πάνταχοῦ, ἐσυμπέρανεν ἐκ τινῶν ἰχνῶν ὅτι τὸ κτήνος ἐθανατώθη ὑπὸ λέοντος· καὶ λοιπὸν ἀπεφάσισε μετὰ τινῶν ἄλλων νὰ πορευθῆ εἰς εὖρεσιν τοῦ θηρίου. Οἱ Ὀττεντότοι τοὺς ὁποίους προσέλαβον οἱ κυνηγοὶ ὡς ὀδηγούς τοὺς ἔφεραν εἰς ἀπόστασιν ἑνὸς μιλίου ἀπὸ τοῦ τόπου ἔνθα εἶχε θανατωθῆ

ὁ ἵππος. Ὁ λέων εἶχε μεταφέρει ἕως ἐκεῖ τὸ θήραμά του ἵνα φάγη αὐτὸ ἡσυχως, ὡς πρᾶττουσι συνήθως τὰ θηρία ταῦτα. Ἴδὼν τοὺς κυνηγοὺς προσερχομένους, ὁ λέων ἠγέρθη, καὶ μετὰ τινα διασταγμὸν ἐκρύβη ἐντὸς θάμνων τινῶν ὀλίγων ἀπεχόντων, εἰς τὸ βάθος μιᾶς φάραγγος. Τὸν ἠκολούθησαν λοιπὸν μακρόθεν, καὶ λαβόντες θέσιν τινα ὑψηλότεραν, ἤρχισαν νὰ πυροβολῶσι πρὸς τοὺς θάμνους. Ἄλλ' ὁ λέων δὲν ἔδιδε σημεῖον ὑπάρξεως ὑπὸ τοὺς τυφεκισμοὺς ἢ ἐφενεύθη καὶ διὰ τοῦτο ἔμενε ἀκίνητος, ἢ δὲν ἤθελε νὰ ἐπεξέλθῃ. Παρώρμησαν τότε τοὺς κυνηγετικούς κύνες νὰ τὸν ἀνακαλύψωσι, καὶ τότε ἐθεβαιώθησαν ὅτι ἔζη, ἐπειδὴ οἱ κύνες ἅμα πλησιάσαντες πρὸς αὐτὸν ὠπισθοδρόμησαν ἐν βίᾳ, τὸ δὲ θηρίον ἔβαλε μετὰ τῆς κινήσεως καὶ τρομερὸν ὀρυγμὸν. Ἀνυπομονήσας εἰς τῶν κυνηγῶν, νέος ἄνθρωπος καὶ εὐτολμος πολὺ, ἐπειδὴ ἔβλεπε τὸν λέοντα ἐπιμόνως κρυπτόμενον καὶ μὴ παραιτοῦντα τὴν θέσιν κείνην, ἀφῆκε τοὺς συντρόφους του εἰς ὄψον, καὶ κατέβη εἰς τὸ βάθος τῆς ἔκει δὲ ἤρχισε νὰ λιθοβολῇ πρὸς αὐτὸν. Αὕτη ἡ τολμηρία ἠρέθισε τέλος τὴν ὄργην τοῦ λέοντος, ὅστις, ἐξορμήσας ἀπὸ τῶν θάμνων, ἐν ἄλμα, δύο ἄλματα, ἔρριψε τὸν κυνηγὸν κατὰ γῆς. Θὰ τὸν κατεσπάραττεν, ἂν δὲν τοῦ περιέσπα τὴν προσοχὴν εἰς τῶν κυνῶν, ὅστις ὤρμησε τότε ὑλακτῶν κατὰ τοῦ θηρίου ὡς λυσσώδης. Τὸ δυστυχὲς τοῦτο

ζῶον, λησμονήσαν τὴν περὶ τῆς ἰδίας του συντηρήσεως φροντίδα χάριν τῆς σωτηρίας τοῦ κυρίου του, τόσον εἶχε πλησιάσει πρὸς τὸν λέοντα, ὥστε ἐγείρας αὐτός ἕνα τῶν ἐμπροσθίων ποδῶν τὸ ἀφῆκε νεκρὸν εἰς τὸν τόπον. Ἐλαβεν ὁμοῦ ὁ κυνηγὸς ἐκ τοῦ ἀντιπερισπασμοῦ τούτου καιρὸν νὰ σωθῇ δι' ἐνὸς πηδήματος εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ τότε οἱ σύντροφοί του, ἀπὸ τινος βράχου ἀνωτέρω κειμένου, ἐπυροβόλησαν ὄλο: συγχρόνως πρὸς τὸν λέοντα. Ἐπεσε δὲ τὸ θηρίον ὑπὸ πολλῶν ὁμοῦ βλημάτων τραπὲν πλησίον τοῦ πιστοῦ κυνός, ὅστις διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ ἔσωσε τὴν ζωὴν τοῦ κυρίου του.

Ο ΤΣΑΡΣΑΜΠΑΣ (*)

Ὁ Τσαρσαμπᾶς κωμόπολις νοτιανατολικῶς τῆς Ἀμισοῦ κειμένη καὶ μεσογειῶς εἰς ὀκτάωρον ἀπ' αὐτῆς ἀπόστασιν, εἶναι εὐφορος καὶ πλουσία, ἐκτισμένη ἐν εὐφορωτάτῃ ἐκτενεῖ πεδιάδι· ἔχει δὲ περὶ τὰς 1,200 οἰκίας, ὧν διεκόσται εἶναι Ἑλληνικαί, τετρακόσται Ἀρμενικαί, καὶ ἑξακόσται Τουρκικαί. Ἐξέχει καὶ διακρίνεται μετὰ ξὺ τῶν τριῶν τούτων κοινοτήτων ἡ Ἑλληνικὴ κοινότης, ἣτις καίτοι μικροτέρα

(*) Ὀνομάσθη οὕτω ἡ κωμόπολις αὕτη, διότι ἐκτίσθη ἐν τῇ τόπῳ ὅπου ἀκριβῶς πρὸ χρόνων ἐτελεῖτο κατὰ τ ε τ ἄ ρ τ η ν ἀγορά.

τὸν πληθυσμὸν τῆς Ἀρμενικῆς καὶ Τουρκικῆς εἶναι πολὺ ἀνωτέρα κατὰ τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν καὶ κοινωνικὴν εὐημερίαν· τοῦτο θεβαίως ὀφείλεται εἰς τὴν φυσικὴν εὐφύϊαν τοῦ Ἑλληνος καὶ τὰ ἔξοχα αὐτοῦ προτερήματα, δι' ὧν ἐπρόικισεν αὐτὸν ἡ φύσις, καὶ ἅτινα πανταχοῦ εὐνάται οὗτος ν' ἀναπτύξῃ ἀναδεικνύμενος οὕτω μετὰ τῶν ἄλλων φυλῶν ἐν τῇ κοινωνίᾳ· τὸ τοιοῦτον παρατηρεῖται καὶ ἐν τῇ κωμοπόλει ταύτῃ, καὶ με ὅλην τὴν ἀχρηματίαν, ἣτις καταμαστίζει τὸν τόπον τοῦτον, ἢ μικρὰ Ἑλληνικὴ κοινότης σπουδαῖα ἀναλόγως καταβάλλει κεφάλαια πρὸς ἐκπαίδευσιν τῆς νεολαίας. συντηρεῖ δὲ οὐ μόνον παιδαγωγεῖον, ἀλλὰ καὶ Ἑλληνικὸν σχολεῖον καὶ παραθεναγωγεῖον καὶ δαπανᾷ ὑπὲρ τῆς ἐκπαίδευσεως διακοσίας τριάκοντα λίρας· πρὸς τοῦτο δὲ ἐργάζεται ἀόκνως πρὸ πάντων ἡ ἀξιότιμος Δημογεροντία τῆς κοινότητος συγχειμένη ἐκ τῶν κυρίων χ' Ἰωάννου ἀγᾶ Σαραφίδου, Γιανᾶκο ἀγᾶ Καϊξόγλη, Συμεῶν ἀγᾶ Παπαδοπούλου καὶ Λευτέρ ἀγᾶ Χρονίδου, Τραπεζουντίου, καταβάλλοντος ἐκάστου τῶν μελῶν αὐτῆς εἰκοσάλιρον καὶ τριακοντάλιρον ἐτησίαν συνδρομὴν ὑπὲρ τῶν σχολείων τῆς κοινότητος. Εἶναι τῶντι ἀξιεπαῖνοι οἱ Ἑλληνες κάτοικοι τοῦ Τσαρσαμπᾶ διὰ τὸν ζῆλον, ὃν τρέφουσι πρὸς τὰ ἐκπαιδευτικὰ αὐτῶν ἰδρύματα καὶ πρὸ πάντων οἱ ἀνωτέρω τέσσαρες τῆς

κοινότητος δημογέροντες, οἵτινες με ὅλην αὐτῶν τὴν ἀρχαίῃν ἀνάπτυξιν αἰσθάνονται τοσοῦτον βαθέως τὴν ἀνάγκην τῆς παιδείας ὅσον, δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν, ἄνδρες λεγόμενοι τῆς νεωτέρας ἐποχῆς καὶ τυχόντες ἀνωτέρας παιδείας δὲν αἰσθάνονται οὔτε μεριμνῶσιν ὑπὲρ τῆς ἐκπαίδευσεως καὶ τῆς κοινωνικῆς ἀναπτύξεως τῆς ἑαυτῶν πατρίδος. K***

ΑΓΡΟΝΟΜΙΚΑ.

Πότισις σιδήρου εἰς τὰ κτήνη ὡς ὑγιεινή. Ἐπειδὴ ὁ σίδηρος εἶναι στοιχεῖον ἐκ τῶν μάλιστα συστατικῶν τοῦ αἵματος, ἀγρονόμοι τινὲς τὸν μεταχειρίζονται ἐπιτυχῶς εἴτε πρὸς σίτευσιν τῶν κτηνῶν, εἴτε πρὸς διέγερσιν τῆς ὀρέξεως αὐτῶν, εἴτε καὶ ἀπλῶς ὡς ὑγιεινὸν ἢ παραλαμβάνοντα πολλὰς ἀσθενείας τῶν ὡς τὴν ἀναιμίαν, τὴν καχεξίαν, τὴν περιπνευμονίαν καὶ ἄλλας.

Ἡ χρῆσις τοῦ σιδήρου ἀληθῶς ἐνδυναμόνει τὰ ἐργατικά κτήνη, τὸν βοῦν καὶ τὸν ἵππον, παρέχουσα ῥώμην καὶ εὐρωστίαν εἰς αὐτά. Ἐπίσης δὲ ὠφελῆ καὶ τὰς γαλουχούσας δαμάλεις.

Οἱ γεωργοὶ ἐν Γαλλίᾳ θέλοντες νὰ ποτίσωσι σίδηρον τὰ κτήνη αὐτῶν, μεταχειρίζονται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὴν ἀπλουστάτην πρὸς τοῦτο μέθοδον. Ῥίπτουσι κάμποσα σκωριασμένα καρφία εἰς τὸν κάδον, ὅπου πίνουσι τὰ κτήνη, φροντίζοντες μόνον νὰ διαταράττωσι τὰ σίδηρα ταῦτα καθ' ἣν στιγμὴν θὰ ποτίσωσι.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

τῶν

ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Φροντιστηρίῳ παραδοτέων μαθημάτων

κατὰ τὸ ἔτος 1881—82.

ΜΑΘΗΜΑΤΑ.	ΤΑΞΙΣ Β΄.	ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ.
Θρησκευτικά.	Συνέχεια καὶ τέλος τῆς ἱερᾶς κατηχήσεως καὶ Χριστ. ἠθική.	N. Γιγαντίδης.
Ἑλληνικά.	Ἐκ τῶν διαλόγων τοῦ Πλάτωνος ὁ Κρίτων καὶ ἡ Ἀπολογία Σωκράτους. Δημοσθένους περὶ εἰρήνης, Θουκυδίδου βιβλίον Γ'. Ὀδυσσεύς I. Συντακτικὸν ἀπὸ τῶν ἐγκλίσεων μέχρι τέλους, σύνταξις κατ' ἐφαρμογὴν ἐκστῆθις ἐκλεκτῶν τεμαχίων ἐκ τῆς ἀρχαίας καὶ νέας Ἑλληνικῆς.	I. Βεργάδης.
Μαθηματικά.	Γεωμετρία καὶ Ἀλγεβρα.	Ἀρ. Ἱεροκλῆς.
Λατινικά.	Ἐκ τῆς χρηστομαθείας καὶ γραμμ. Καστόρχη.	I. Βεργάδης.
Φιλοσοφικά.	Ἀνθρωπολογία Χορτάκη.	» »
Ἱστορία.	Τῶν Ῥωμαίων καὶ Βυζαντινῶν.	Ἀρ. Ἱεροκλῆς.
Γαλλικά.		M. Μεταλλεΐδης.
Ἐκθέσεις.	Ἐκθέσεις ἰδεῶν καὶ ἐπιστολογραφία καὶ θεματογραφία.	I. Βεργάδης.
Ἀνάγνωσις.	Ἡροδότου βιβλίον Α'. μεθ' ἐρμηνείας.	» »
Γυμναστική.		
ΤΑΞΙΣ Δ΄.		
Θρησκευτικά.	Ἱερὰ Κατήχησις Βερναρδάκη μέχρι τῶν μυστηρίων.	Γρ. Παπαδόπουλος.
Ἑλληνικά.	Ἱσοκράτους πρὸς Δημόνικον παραίνεσις Λυκούργου κατὰ Λεωκράτους, Δημοσθένους Α' καὶ Γ'. Ὀλυμπιακός, συντακτικὸν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τῶν ἐγκλίσεων, σύνταξις κατ' ἐ-	Γραμματικόπουλος.

Λατινικά.	φαρμογὴν, ἐκστῆθις ἐκλεκτῶν τεμαχίων.	
Μαθηματικά.	Ἐκ τῆς χρηστομαθείας καὶ γραμμ. Καστόρχη.	I. Βεργάδης.
Φυσική.	Θεωρητικὴ Ἀριθμητικὴ Δαμασκηνοῦ.	Στ. Γαληνός.
Ἱστορία.	Πειραματικὴ Φυσικὴ Δαμασκηνοῦ.	N. Γιγαντίδης.
Ὀρθογραφικά.	Ἀρχαὶ Γενικῆς Ἱστορίας (Ἀντωνιάδου).	Ἀρ. Ἱεροκλῆς.
Ἀνάγνωσις.	Ἐκθέσεις ἰδεῶν θεματογραφία.	Γραμματικόπουλος.
Γαλλικά.	Πλουτάρχου Θεμιστοκλῆς μεθ' ἐρμηνείας.	» »
Γυμναστική.		II. Μεταλλεΐδης.
ΤΑΞΙΣ Γ΄.		
Θρησκευτικά.	Συνέχεια καὶ τέλος τῆς N. Δ. καὶ ἀρχαῖ κατηχήσεως Βερναρδάκη.	Εὐκλ. Ἱεροκλῆς.
Ἑλληνικά.	Ξενοφῶντος Ἀπομνημονεύματα, Πλουτάρχου περὶ παιδῶν ἀγωγῆς, Ἱσοκράτους πρὸς Φίλιππον. Τὸ ἔτυμολογικὸν τῆς Γραμματικῆς καὶ ἀρχαῖ συντακτικῶν, τεχνολογία καὶ σύνταξις κατ' ἐφαρμογὴν.	Γιγαντίδης.
Ὀρθογραφικά.	Ὀρθογραφικαὶ ἐκθέσεις καὶ ἐκθέσεις ἰδεῶν καὶ θέματα,	» »
Ἀνάγνωσις.	Οἰκονομικὸς Ξενοφῶντος μεθ' ἐρμηνείας.	» »
Μαθηματικά.	Ἐπανάληψις τῆς Πρακτικῆς ἀριθμητικῆς ἀπὸ τῶν κλασμάτων μέχρι τέλους καὶ Γεωμετρία.	Γαληνός.
Ἱστορία.	Ἀπὸ τῆς Ῥωμαϊκῆς κυριαρχίας μέχρι τέλους.	Γιγαντίδης.
Γεωγραφία.	Ἀφρικὴ, Ἀμερικὴ, Ὀκεανία ἀρχαῖ μαθηματικῆς.	Παπαδόπουλος.
Ζωολογία.	Τὰ θηλαστικά.	Γιγαντίδης.
Γαλλικά.		Μεταλλεΐδης.
Γυμναστική.		
ΤΑΞΙΣ Β΄. ΤΜΗΜΑ Α΄.		
Θρησκευτικά.	Συνέχεια τῆς II. καὶ τέλος τῆς N. Διαθήκης	Εὐκλ. Ἱεροκλῆς.
Ἑλληνικά.	Ἐνύπνιον Λουκιανοῦ, Κύρου παιδεία, Ἑλληνικά Ξενοφῶντος.	Στ. Γαληνός.
Γραμματικὴ.	Μετὰ τοῦ ἔτυμολογ. μέχρι τέλους, τεχνολογία.	» »
Ἑρμηνεία.	Ξενοφῶντος Κύρου Ἀνάβασις.	» »

Μαθηματικά.
 Ἱστορία.
 Γεωγραφία.
 Ὀρθογραφικά.
 Γυμναστική.

Ἄριθμ. ἀπὸ τῶν κλασμάτων μέχρι τέλους.
 Ἑλληνικῆς Ἱστορ. ἀρχὴ μέχρι Βυζαντινῶν.
 Γεωγραφία συνέχεια καὶ τέλος.
 Ἐκθέσεις.

Στ. Γαληνός.
 » »
 Γρ. Παπαδόπουλος.
 Στ. Γαληνός.

ΤΑΞΙΣ ΒΒ'. ΤΜΗΜΑ Β'.

Θρησκευτικά.
 Ἑλληνικά.

Συνέχεια τῆς Π. καὶ τέλος τῆς Ν. Διαθήκης
 Ἐνύπνιον Λουκιανού, Κύρου παιδεία, Ἑλλη-
 νικά Ξενοφώντος.

Εὐκλ. Ἱεροκλῆς.
 Γρ. Παπαδόπουλος.

Γραμματική.
 Ἑρμηνεία.
 Μαθηματικά.
 Ἱστορία.

Μετὰ τοῦ ἔτυμολογ. μέχρι τέλους, τεχνολογία.
 Ξενοφώντος Κύρου Ἀνάβασις.

» »
 » »

Γεωγραφία.
 Ὀρθογραφικά.
 Γυμναστική.

Ἄριθμ. ἀπὸ τῶν κλασμάτων μέχρι τέλους.
 Ἑλληνικῆς Ἱστορ. ἀρχὴ μέχρι τῶν Βυζαντινῶν
 Γεωγραφία συνέχεια καὶ τέλος.
 Ἐκθέσεις.

Στ. Γαληνός.
 Ν. Γιγαντίδης.
 Γρ. Παπαδόπουλος.
 » »

ΤΑΞΙΣ Α'.

Θρησκευτικά.
 Ἑλληνικά.

Παλαιὰ Διαθήκη.
 Γνωμικά κατ' ἐκλογὴν, ἐκ τῶν ἀστειῶν τοῦ
 Ἱεροκλέους, Στοβαίου γνῶμαι παλαιῶν, Ἀλ-
 σῶπειοι μῦθοι, Ἀποφθέγματα Πλουτάρχου
 καὶ φιλοσόφων ἐκ τῆς ποικίλης Ἱστορίας Δί-
 λλιανού, νεκρικοὶ διάλογοι.

Γ. Ἀηδονίδης.
 » »

Γραμματική.

Τὸ τυπικὸν μέχρι τῶν εἰς μὴ ῥημάτων, τε-
 χνολογία, λεξιλογία, φρασεολογία.

» »

Ὀρθογραφικά.
 Μαθηματικά.

Ἐκθέσεις ἰδεῶν.
 Ἀριθμητικὴ Δαμασκηνοῦ μέχρι τῶν δεκαδι-
 κῶν.

» »
 » »

Γεωγραφία.

Γεωγραφία (Α. Ι. Ἀντωνιάδου) Εὐρώπη ἢ
 Ἑλληνικὴ Χερσόνησος, Βασίλειον τῆς Ἑλ-
 λάδος, ἢ Ἀσιατικὴ Τουρκία.

» »

Ζωολογία.

Μυθολογία.

Γυμναστική.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

τῶν

Γαλλικῶν μαθημάτων.

ΗΜΕΡΑΙ.	ΤΑΞΙΣ Β'.
Τρίτη.	Ἀνάγνωσις, Γραμματικὴ, Ἑρμηνεία, Θεματογραφία, Φρασεολογία καὶ Ἐμπορικὴ ἐπιστολογραφία.
Πέμπτη.	Ἀνάγνωσις, Γραμματικὴ, Ἑρμηνεία, Ἀνάλυσις μετὰ παραγωγῆς καὶ ἔτυμολογία, λεξιλογία μετὰ φράσεις ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ εἰς τὸ Γαλλικόν.
Σάββατον.	Ἀνάγνωσις, Γραμματικὴ, Ἑρμηνεία, ἀνάλυσις, Ἐπιστολογραφία, Ὀρθογραφικὰ γυμνάσματα.
—	
ΤΑΞΙΣ Δ'.	
Δευτέρα.	Ἀνάγνωσις, Γραμματικὴ, Ἑρμηνεία, ἀνάλυσις, λεξιλογία, Θεματογραφία.
Τετάρτη.	Ἀνάγνωσις, Γραμματικὴ, Ἑρμηνεία, μετὰ φράσεις ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ εἰς τὸ Γαλλικόν, Ὀρθογραφικά.
Παρασκευή.	Ἀνάγνωσις Γραμματικὴ, Ἑρμηνεία, ἀνάλυσις, λεξιλογία, Θεματογραφία.
—	
ΤΑΞΙΣ Γ'.	
Δευτέρα.	Ἀνάγνωσις, Ἑρμηνεία, Ἀνάλυσις Γραμματικὴ, Θεματογραφία.
Τετάρτη.	Ἀνάγνωσις, γραμματικὴ, Ἑρμηνεία, ἀνάλυσις, Θεματογραφία.
Παρασκευή.	Ἀνάγνωσις, Γραμματικὴ, Θεματογραφία, Φρασεολογία μετὰ Διαλόγων.

ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ

Μετὰ λύπης παρατηροῦμεν ὅτι τὸ θρησκευτικὸν αἶσθημα ἀπὸ τινῶν ἐτῶν ἐμαράνθη λίαν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει· τὸ κακὸν δὲ τοῦτο μετεδόθη καὶ εἰς τὰς τάξεις τοῦ λαοῦ καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν ἀνθρώπων τοῦ λαοῦ δύνανται τανῦν νὰ εὐρεθῶσι προτιμῶντες τὴν Κυριακὴν καὶ τὰς ἄλλας ἑορτὰς τοῦ ναοῦ τοῦ Ὑψίστου τὸ καφενεῖον ἢ εἴτι ἄλλο ἀργίας καταφύγιον· τοῦτο βεβαίως προέρχεται ἐκ τῆς ἀτελοῦς θρησκευτικῆς ἀνατροφῆς, ἣν λαμβάνομεν, διότι ἡ διδασκαλία τῶν ἱερῶν μαθημάτων οὐδέποτε ἐγένετο σπουδαίως καὶ ἐπωφελῶς παρὰ καταλλήλου καὶ ἀρμοδίου πρὸς τοῦτο προσώπου· ἐκτὸς δὲ τούτου καὶ ἐν τῷ οἴκῳ Θεοῦ ἀπὸ τινος χρόνου δὲν ἠκούσθη καὶ ὁ λόγος Αὐτοῦ καὶ ἡ αἰτία αὕτη εἶναι ἡ κυριώτερα ἢ ἐπενεγκοῦσα τὸν μαρασμὸν τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος· ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ δέον νὰ κηρυχθῆ τακτικῶς ὅπως στηριχθῶσιν οἱ Χριστιανοὶ εἰς τὴν πίστιν, ἀφ' οὗ οὔτε θρησκευτικὴ ἀνατροφή δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι ὑπάρχει οὔτε ἡ διδασκαλία τῶν θρησκευτικῶν μαθημάτων, ὡς γινώσκουμεν, γίνεται ἀρμοδίως καὶ ἐπωφελῶς· παρουσιάζεται λοιπὸν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει ἀνάγκη πρωτίστη

ἱεροκήρυκος καὶ ἡ περὶ τούτου μέριμνα καὶ φροντίς ἐκ τῶν σπουδαιότερων δύνανται νὰ θεωρηθῆ· καὶ τοσοῦτον μᾶλλον ἢ ἀνάγκη αὕτη παρίσταται κατεπείγουσα καὶ δυναμένη νὰ ἀποβῆ ἐπωφελῆς ὅσον ὁ κηρυξ τοῦ ἱεροῦ λόγου δύναται κάλλιστα νὰ ἀναλάβῃ καὶ τὴν διδασκαλίαν τῶν ἱερῶν μαθημάτων ἐν τῷ ἡμετέρῳ Φροντιστηρίῳ· πῶς δὲ θέλει προσκληθῆ οὗτος καὶ πῶς θέλει μισθοδοτηθῆ τοῦτο εἶναι ζήτημα, ὅπερ εὐχερῶς νομίζομεν ἢ ὑπὲρ τῆς θρησκευτικῆς ἀγωγῆς τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ μέριμνα τοῦ ἡμετέρου Ἀρχιερέως καὶ τῶν πολιτῶν ὁ θρησκευτικὸς ζῆλος θέλει λύσει· Ἐκεῖνο ὅπερ ἡμεῖς γράφοντες θέλομεν ὑποστηρίξει εἶναι ὅτι ἡ πόλις ἡμῶν, ὡς πᾶσα πόλις, χρῆζει ἱεροκήρυκος καὶ πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος καὶ πρὸς ἀποτροπὴν ἀπὸ παντὸς ἐνδεχομένου κινδύνου ὅστις ἤθελε κλονίσει τὰς θρησκευτικὰς πεποιθήσεις τοῦ ὀρθοδόξου Χριστιανοῦ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ.

Ὁ ὑπὲρ τὸ στοιχεῖον α γραφῆς τὸ ἄρθρον οἱ Ἰησοῦται ἐν Τραπεζοῦντι εἶναι ὁ κ. Ἀριστείδης Ν. Ἱεροκλής.

— Τὴν παρελθοῦσαν δευτέραν ἐγένετο ἐπισήμως ἡ ἑναρξίς τῶν μαθημάτων διὰ θρησκευτικῆς τελετῆς, τελεσθέντος ἁγιασμοῦ ὑπὸ τῆς Α. Πανιερότητος τοῦ Ἀρχιερέως ἢ μὴν κ. Γρηγορίου παρόντος καὶ τοῦ Προξένου τῆς Ἑλλάδος κ. Ἀριστ. Παπαδοπούλου. Μετὰ τὴν τελετὴν ἀνήλθε τὸ βῆμα ὁ ἐπαξίως διευθύνων τὰ ἡμέτερα σχολεῖα κ. Ι. Κ. Βεργάδης καὶ διὰ καταλλήλου προσλαλιᾶς ἐνουθέτησε τοὺς μαθητὰς τὰ εἰκότα ὑποδείξας εἰς αὐτοὺς τὰ καθήκοντα αὐτῶν ὡς μαθητῶν. Ἐἶτα ἀνήλθε τὸ βῆμα ὁ ἀξιότιμος τῆς Ἑλλάδος Πρόξενος κ. Ἀριστ. Παπαδόπουλος ὅστις λίαν εὐγλώττως καταδείξας τὴν ἀνάγκην τῆς παιδείας διεκήρυξεν ὅτι πρὸς τοῦτο θέλομεν ἔχει αὐτὸν ὡς τὸν ἐνθερμότερον καὶ προθυμότερον προστάτην. Τοῦς λόγους τούτους ἐπεσφράσεν ἡ Α. Πανιερότης εὐχαριστήσας τῷ Προξένῳ διὰ τὸ ἐνδιαφέρον, ὅπερ δεικνύει ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως τῆς ἡμετέρας πόλεως καὶ ἐκδηλώσας τὴν ἐνδόμυχον αὐτοῦ χαρὰν διότι ἤξιώθη τοιούτου σενεργάτου καὶ συμβοητοῦ. Μετὰ δὲ τοῦτο ἔληξεν ἡ τελετὴ καὶ διδάσκοντες καὶ διδασκόμενοι ἐπεδόθησαν εἰς τὸ ἔργον αὐτῶν.

— Πληροφορούμεθα ὅτι ἡ ἐν Βατοῦμ Ἑλληνικὴ κοινότης ὑπὸ διακαοῦς πρὸς τὴν παιδείαν ζήλου κατεχομένη προέβη καὶ εἰς τὸν καταρτισμὸν Ἑλληνικοῦ τμήματος συντηροῦσα μέχρι τοῦδε παιδαγωγεῖον· ὀφείλεται δὲ τοῦτο ἰδίως εἰς

εἰς τὴν ἄσκον ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καλοῦ προθυμίαν τοῦ κ. Νικολάου Δομνηνοῦ, ὅστις ἐκλεγείς ἐφέτος ἑφορος ὑπὸ τῆς κοινότητος οὐκ ἐπαύσατο μεριμνῶν καὶ φροντίζων ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καλοῦ· προέβη δὲ καὶ εἰς συλλογὴν συνδρομῶν μετὰ τοῦ συνεφόρου του Γιαννακοῦ Δούκα καὶ ἕκαστος τῶν πολιτῶν κατέβαλε προθύμῳ ὑπὲρ τῶν σχολείων συνδρομὴν ἐκ δέκα βουβλίων διὰ τὴν πρώτην ἐξαμηνίαν· ἀλλὰ δυστυχῶς καὶ αὐτόθι τὰ κόμματα σπαράττουσι τὴν μικρὰν κοινότητα καὶ παρατηρήθη ὅτι πολλοὶ δυνάμενοι δὲν συνεισέφερον ἐκ λόγων κομματικῶν ὑπὲρ τῶν σχολείων· τοῦτο τῷ ὄντι εἶναι λυπηρὸν διὰ μίαν ἀρτισύστατον κοινότητα, ἣτις ἐκ τῶν πρώτων μελημάτων δέον νὰ θεωρήσῃ τὴν ἴδρυσιν καὶ συντήρησιν σχολείου Ἑλληνικοῦ πρὸς διάσωσιν τοῦ ἔθνισμοῦ καὶ ἑλληνοπρεπῆ ἀνατροφὴν καὶ διδασκαλίαν τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας.

— Ἀφίκοντο τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν διὰ τοῦ Γαλλικοῦ οἱ ἀξιότιμοι ἡμῶν συμπολίται κ. Θεμιστοκλῆς Αὐγερινὸς καὶ κ. Ἡλίας Κωνσταντινίδης.

— Μανθάνομεν ὅτι τὸ μονοπωλιον τὸν κηρίων καὶ διὰ τὸ ἔτος τοῦτο κατεκυρώθη ὀριστικῶς εἰς τὸν κ. Ἰωάννην Παπαδόπουλον, οὐδενὸς ἀνταγωνιστοῦ παρουσιασθέντος.

— Εὐχαρίστως εἶδομεν ὅτι ἡ ἀξιότιμος τῶν σχολείων Ἐφορία ἔλαβε πρόνοιαν καὶ περὶ τοῦ Γυμναστηρίου

τῶν σχολείων καὶ προέβη ἤδη εἰς τὴν κατασκευὴν διζύγων καὶ μονοζύγων πρὸς ἄσκησιν τῶν μαθητῶν. Ἐπικροτοῦμεν καθ' ὅλα εἰς τὴν ἀπόφασιν ταύτην, συνιστῶντες μόνον εἰς τὴν Ἐφορίαν νὰ διορίσῃ καὶ εἰδικὸν διδάσκαλον εἰς τὸ μάθημα τῆς Γυμναστικῆς καὶ ὡς τοιοῦτον συνιστῶμεν τὸν κ. Κ. Χρυσοστομίδην ἐπιτήθειον πρὸς τοῦτο, διαμένοντα δὲ ἀπὸ δύο ἐτῶν ἄνευ θέσεως, ἐνῶ δίκαιον εἶναι νὰ ληφθῇ καὶ περὶ τοῦ ἱκανοῦ τούτου διδασκάλου πρόνοιά τις.

ΔΙΠΛΗ ΑΚΡΟΣΤΙΧΙΣ.

Ἡ πρώτη λέξις ἀνακτα ἐπίσημον σημαίνει, Πριάμου ὄντ' ἀνεψιὸν κ' ἐπικούρον ἐλθόντα, κολοσσιαί' ἀγάλματα οὗ ἐν Αἰγύπτῳ ἦσαν, μέλος ποιὸν ἐκβάλλοντα πρῶτ' ὡσὰν κιθά-

[ρας·

ἢ δευτέρα πόλεως, ἐν ἣ μεγάλῃν νίκην κατὰ Περσῶν κατήνεγκεν Ἀλέξανδρος ὁ

[μέγας·

ἢ τρίτη ρήτορός τιςος λιγέος τοῦ Ὀμήρου· ἢ δὲ τετάρτη ὄνομα θεᾶς φλυάρου βρά-

[χων·

ἢ πέμπτη δὲ μάγου τινός, ὃς ἤτησε τὸν

[Πέτρον

τὴν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος νὰ ἀγοράσῃ

[χάριν·

τῶν πέντε τούτων λέξεων τὰ ἀρκτικά στοι-

[χεῖα

δούλου παρὰ τοῖς κωμικοῖς ὄνομ' ἀποτε-

[λοῦσι·

τὰ ἔσχατα δὲ ποταμοῦ ὄνομα Δαλματίας·

I. Γ. Β.

Ὁ πρῶτος λύτης τῆς ἀνωτέρω ἀκροστιχίδος λαμβάνει δῶρον τὸν 1 ον τόμον τῆς Γενικῆς Ἱστορίας τοῦ Βερναρδάκη.

Ἡ κ. Κ. Χρυσοστομίδης ἐπὶ δεκαετίαν διδάξας εὐδοκίμως ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Φροντιστηρίῳ ζητεῖ παραδόσεις ἐπὶ μετρίᾳ ἀμοιβῇ. Πληροφοραὶ δίδονται εἰς τὸ γραφεῖόν μας.

Ζητεῖται διδάσκαλος παιδαγωγείου δι' ἐν χωρίον.

Ἡ διεύθυνσις πρὸς τὸν κ. Ι. Παρχαρίδην.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΘΕΙΑ. Σύγγραμμα ἐκδιδόμενον ἐβδομαδιαίως· περιεχόμενα. Βραχεῖα διασάφεις περὶ τῶν ἐν τῇ Μικρῇ Ἀσίᾳ διαμαρτυρομένων ἱεραποστόλων. Τὸ μοναστηριακὸν ζήτημα. Ἐκκλησιαστικὸν ἡμερολόγιον· εἰδήσεις καὶ ἐγκύκλιον.